

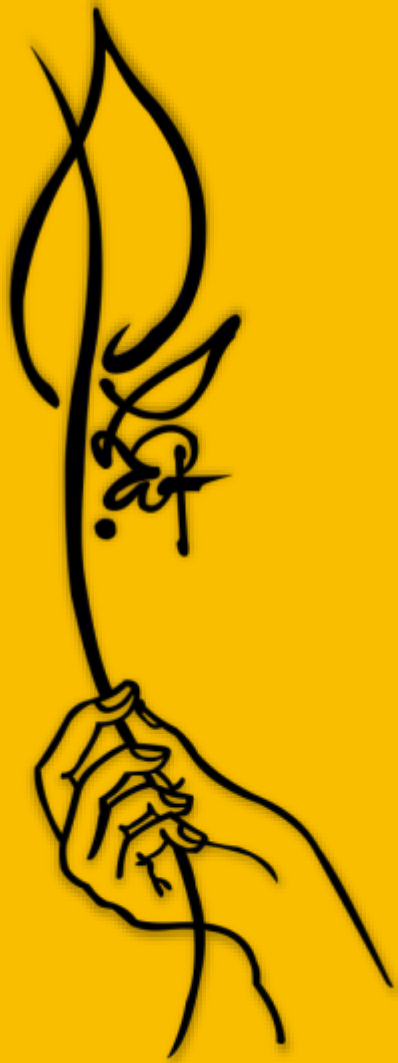
**HỌC VIỆN
PHẬT GIÁO VIỆT NAM
TẠI TP. HCM**

**THIỀN HỌC ĐẠI CƯƠNG
THIỀN TỔ SƯ**

Thầy Tâm Hạnh

THIỀN HỌC ĐẠI CƯƠNG

Tổ Sư Thiền - Thiền Tông

THIỀN TÔNG VIỆT NAM

Phần 2

Ba Nền Tảng
Khẳng Định
Một Tông Phái Thiên

KHẲNG ĐỊNH LÀ MỘT TÔNG PHÁI – THIỀN PHÁI

Tông Chi

Sách Tuệ Trung Thượng Sĩ Ngữ Lục ghi lại

Khi còn là Thái tử Trần Khâm, vua Trần Nhân Tông được vua cha gửi cho Tuệ Trung Thượng Sĩ dạy đạo lý. Một hôm, khi học gần xong sắp trở về, Thái tử hỏi: “Thế nào là tông chỉ của việc bốn phận?”. Thượng sĩ đáp: “Phản quan tự kỷ bốn phận sự, bất tùng tha đắc”. *(Xoay lại chính mình là việc bốn phận, chẳng từ nơi khác để được)*. Nghe xong, Thái tử nói: “Tôi thông suốt đường vào”. Bèn vén áo thờ làm Thầy.

1 ▶ **Phản quan, liền thông suốt lối vào = Vào cửa Thiền.**

2 ▶ **Từ đây, Vua Trần Nhân Tông hạ thủ công phu, chứng ngộ.**

3 ▶ **Các pháp môn tu Phật đều phản quan.**

TÔNG CHỈ

- **Phản quan tự kỷ,** → **Soi lại chính mình,**
- **Trực ngộ bản tâm.** → **Ngộ thẳng bản tâm, tự tánh.**

➤ Phản quan tự kỷ, trực ngộ bản tâm, tức là: Xoay lại, nhận ra tâm mình là Phật. Do đó:

➤ Hiện nay mọi người vẫn quen gọi tinh thần Phản Quan này một cách bình dị, gần gũi là **PHẬT TẠI TÂM**.

Tông Phong

Tông Phong

✦ **Tông phong Thiên Phái Trúc Lâm: Tinh thần nhập thế.**

✦ **Đầy đủ hai nhóm yếu tố:**

- Giáo hóa lợi ích nhân dân, nhưng vô nhiễm, thoát tục.
- Được quần chúng, nhân dân hưởng ứng đón nhận
→ Đi vào lòng dân.

- **Hòa mà không tan.**
- **Thuận đạo – Hiệu quả.**

Phương Pháp

Hành Trì

01

PHƯƠNG PHÁP HÀNH TRÌ THIÊN PHÁI TRÚC LÂM YÊN TỬ

1 Kinh Tụng: Khoa nghi lục thời sám hối

- Do vua Trần Thái Tông soạn.
- Ứng dụng đến thời Sơ Tổ Trúc Lâm vào trong Thiên phái Trúc Lâm Yên Tử.

2 Học Kinh Luận để soi sáng Thiên → Tu hành = THIÊN GIÁO SONG HÀNH

3 Hướng tự tâm, bốn tánh tu hành (*Phản quan*).

4 Trước phải kiến tánh.

5 Trì giới Thượng Thừa.

6 Lấy Thiên định làm chính.

7 Tu Thiên Tối Thượng Thừa.

8 Thành tựu diệu huệ vô thượng.

✳️ **Nhị Tổ Pháp Loa nói rõ trong tác phẩm:
Thượng Thừa Tam Học
Khuyến Chúng Phổ Thuyết**

1 Kinh Tụng: Khoa nghi lục thời sám hối

- Do vua Trần Thái Tông soạn.
- Ứng dụng đến thời Sơ Tổ Trúc Lâm vào trong Thiên phái Trúc Lâm Yên Tử.

2 Học Kinh Luận để soi sáng Thiên → Tu hành = THIÊN GIÁO SONG HÀNH (Đặc điểm)

- Chư Thiên Tổ Trúc Lâm ngộ Thiên. Song song khai thị, trực chỉ - Còn giảng Kinh Luận.
- Hành giả tu hành, học Kinh Luận để soi sáng công phu tu tập Thiên.
- Nhưng không kẹt trong Thiên và Giáo ⇔ MÀ:
- Để đạt đến cốt tủy của Thiên và Giáo muốn chỉ = Thiên Giáo Song Hành.
- ✦ HT. Tông Chủ hiện nay khẳng định trong Diễn Văn Khai Mạc khóa 1 Tu Viện Chơn Không:

“Trong tu viện áp dụng phương pháp ‘Thiên giáo đồng hành’. Nghĩa là học kinh để chứng minh cho sự tu thiên, tu thiên để hiểu rõ lời Phật dạy trong kinh. Sự tu hành không bao giờ dám sai lạc đường Phật Tổ đã đi, hiện còn lưu truyền trong kinh luận”.

3 Hướng tự tâm, bốn tánh tu hành (*Phản quan*).

4 Trước phải kiến tánh.

★ **Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa nói:**

- *Là người học Phật, trước phải kiến tánh.*

★ **Thiền Tông Việt Nam Cuối Thế Kỷ 20, Hòa thượng Tông Chủ hiện nay nói:**

- *Nói đến Thiền tông là Kiến tánh khởi tu.*

Trì giới Thượng Thừa.**★ Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa dạy:**

“Trong 24 giờ, ngoài dứt các duyên, trong tâm không dấy động. Tâm không dấy động nên cảnh đến vẫn an nhàn. Mắt không vì cảnh khởi phân biệt, thức không vì pháp trần mà dính mắc. Ra vào không giao thiệp gọi là ngăn dưng. Tuy gọi ngăn dưng mà chẳng phải ngăn dưng. Nên biết tai, mũi, lưỡi, thân, ý cũng lại như thế. Đây gọi là giới Đại thừa, gọi là giới Vô thượng, cũng gọi là giới Vô đẳng đẳng. Tịnh giới này dù Tiểu tăng cho đến Đại tăng đều phải gìn giữ”.

Lấy Thiền định làm chính.**★ Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa nói:**

- Sau khi kiến tánh rồi, phải trì giới cho thanh tịnh, tập thiền, tập định tâm (*bảo nhậm*).

★ Các Thiền viện hiện nay, lấy thiền định làm chính.

Tu Thiên Tối Thượng Thừa.*** Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa khẳng định:**

- Thiên có chia làm năm: 1. Phạm phu thiên, 2. Ngoại đạo thiên, 3. Tiểu thừa thiên, 4. Đại thừa thiên, 5. Thượng thừa thiên. Đây nói thiên, chính là Thượng thừa thiên vậy.

* Cụ thể:

- Đốn ngộ tự tâm xưa nay thanh tịnh, trí tánh vô lậu vốn tự đầy đủ. Sống thẳng tánh ấy.
- Chưa ngộ, Tổ dạy nguyên lý tu tập Thiên Thượng Thừa: *“Người tu tập Thiên định, không được chấp dụng công. Dụng mà không có chỗ dụng, là Thiên Thượng Thừa”*.

* Hòa thượng Tông Chủ hiện nay hướng dẫn Thiên sinh tu tập theo tinh thần này:

- Hoặc đương cơ chỉ thẳng, trực ngộ tự tánh.
- Chưa ngộ thì hướng thẳng tánh tu tập; không chấp dụng công, dụng không chỗ dụng. Tu – Vô tu.

8 Thành tựu diệu huệ vô thượng.*** Thượng Thừa Tam Học Khuyến Chúng Phổ Thuyết, Tổ Pháp Loa nói:**

- Bảy phen soi tám phen dùi, nhồi đi ép lại, thấu triệt chân nguyên. Chừng đó, mới hay mượn pháp tòa của Phật Đấng Vương, nắm sừng thỏ, nhổ lông rùa, tay hoa một phen chuyển, bốn chúng thấy mịt mờ. Phát sanh vô thượng diệu tuệ, chiếu soi không cùng.

* Hòa thượng Tông Chủ hiện nay hướng dẫn Thiên sinh tu tập theo tinh thần này:

- Hướng tánh tri vọng, biết rõ chân tâm, tiến đến thể nhập chân tâm. Toàn tâm là tánh.
- Sức sống thuần thực đặc lực → Thành tựu diệu huệ vô thượng chiếu soi không cùng.

Phương pháp hành trì tỵ trung có hai nhóm yếu tố căn bản

1. Yếu chỉ:

- Phải nhất quán.

- Xoay lại chính mình, nhận bản tâm.
- Không kẹt trên tướng, hoặc dấu vết.
- Túc: TU – VÔ TU (*Thiền Thượng Thừa*).

2. Phương pháp cụ thể:

- Vận dụng linh hoạt.

- Bối cảnh, căn cơ hiện thời.
- Sở trường công phu vị Thầy. Nhưng:
- Phải nhất quán với Tông chỉ và Yếu chỉ của phương pháp hành trì đã nêu qua.

✿ **TÙY DUYÊN:** Ngoài ra, còn có yếu tố TÙY DUYÊN.

✿ **KHÔNG KẼ VÀO:** - Bởi mang tính tùy duyên → Nên không phải phần chính.
- Do đó, không tính kể vào để coi đó là PHƯƠNG PHÁP HÀNH TRÌ.

Các Yếu Tố

Của Một Tông Phái

DÒNG THIỀN TRÚC LÂM YÊN TỬ HỘI ĐỦ CÁC YẾU TỐ ĐỂ TRỞ THÀNH MỘT THIỀN PHÁI

1 **Tổ sư Khai sáng:** Vị Tổ sư sáng đạo, người Việt Nam.

2 **Có Tông Chỉ rõ ràng.**

3 **Phương Pháp Hành Trì rõ ràng và có kết quả.**

4 **Giảng dạy, Sáng tác, khắc bản in ấn Luận – Ngũ Lục:** Văn hóa.

5 **Độ Tăng Ni, giáo hóa Phật tử có kết quả.**

6 **Nhập thế:** • Giáo hóa lợi ích nhân dân, nhưng vô nhiễm, thoát tục.
• Được Tứ chúng, nhân dân hưởng ứng đón nhận. → Đi vào lòng dân.

7 **Xây dựng, thành lập cơ sở Tự viện.**

• **Hòa mà không tan.**
• **Thuận đạo – Hiệu quả.**

CÂU HỎI CÙNG CỐ BÀI CŨ

①

Thiền phái Trúc Lâm Yên tử do ai khai sáng? Thời gian nào? Ở đâu?

②

Khẳng định là một Tông phái, Thiền phái, cần hội đủ tối thiểu những yếu tố nào?

③

Thiền phái Trúc Lâm Yên Tử được thành lập trên nền tảng căn bản chính yếu nào?

④

Tông chỉ của Thiền Phái Trúc Lâm Yên Tử là gì?